

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Евелина Емилова Милошова, доктор
относно дисертационен труд на тема:
„Морфологична характеристика на
елитни футболисти от Република Судан“
представен от Уаил Яхия Мохамед Али
с научен ръководител проф. д-р Мария Тотева, дн,
за присъждане на ОНС „Доктор“
в професионално направление 7.5. Здравни грижи,
докторска програма „Уелнес – промоция на здравето“**

Актуалност на проблема

Съвременният спорт изисква участието на най-подготвените състезатели, както във функционално отношение, така и морфологично най-удачно подбрани. Отдавна е установено, че в основата на развитието и усъвършенстването на двигателните качества стои телесната структура, която е генетично детерминирана, но се влияе в голяма степен и от тренировъчните натоварвания.

Първоначалният подбор почти изцяло се базира на морфологичните особености, а последващата селекция вече е насочена към проявените двигателни качества и взаимовръзката им с променената вследствие на тренировките телесната структура.

Футболът е любима игра на милиони хора по земята. Поддържането на висок интерес към различните първенства изисква и предлагане на висококачествена игра на терена. Спортната селекция във футбола е безмилостна. Всяка страна излъчва най-добрите си футболисти, за да я представят на големите футболни форуми.

От тази гледна точка, проучването върху морфологията на елитни футболисти от Република Судан, в зависимост от постове на които играят, е актуална тема, която ще допринесе за развитието на този популярен спорт от етапа на селекция до максималното спортно усъвършенстване.

Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в обем от 148 стандартни машинописни страници, включващи библиография от 177 източника, от които 40 на кирилица и 137 на латиница. Трудът е илюстриран богато с 15 фигури и диаграми, както и 34 таблици.

Дисертацията е структурирана по стандартен модел – увод и три глави. Първата глава включва литературен обзор, в който се разглеждат въпросите свързани със спортната морфология, специфичните методи за изследването ѝ, някои особености на развитието на футбола в Република Судан. Обзорът на литературата завършва с логично изведена научна хипотеза.

Във втората глава са представени целта, задачите и методиката на проучването. Третата глава е посветена на получените резултати, техния анализ и обсъждане в различни контекстове.

Литературният обзор е подробен, показва уменията на докторанта да борава с литературните източници. Представена е кратка история на развитието на футбола в Република Судан, както и влиянието на специфичните климато-географски условия върху морфологията на суданските футболисти. Особено подробно е разгледан въпросът за връзката между телесна структура и физическа дееспособност, а също така са представени различните методи за оценка на морфологията на спортистите.

Целта и произтичащите от нея задачи са формулирани точно и ясно. Методиката на проведените изследвания е представена подробно – измерване на голям брой антропометрични характеристики по метода на Martin R. & Saller K., определяне компонентите на състава на телесната маса (CTM) и соматотипа. Представени са подробно математико-статистическите методи, които са ползвани за представянето на резултатите.

Организация на изследването и резултати

Изследваният контингент обхваща 202 елитни футболисти от А професионална футболна лига, като изследването е проведено в периода 2018-2019 г.

Резултатите са представени според постове, на които играят футболистите, анализирани са подробно, обработени са статистически и нагледно са демонстрирани в таблици и графики. Направените обобщения относно антропометричните характеристики и СТМ показват значителни разлики в морфологията на вратарите спрямо играчите на останалите постове, но по отношение на соматотипа такива разлики няма.

В сравнителния анализ, считам за неудачно съпоставянето на антропометричните признаци на изследваните футболисти със стойности, характерни за българското население, при наличието на литературни източници описващи сходен контингент. Голям брой таблици не кореспондират с текста или е объркана номерацията им.

Дисертацията завършва с формулирани 7 извода, които доказват изпълнението на поставените задачи на научната теза. Посочени са приносите на дисертационния труд, а също така са направени и препоръки за прилагане на морфологичния статус в комплексните критерии, по които се извършва подбора и селекцията във футбола в Република Судан. Като важен практически принос може да се посочи изработването на нормативни таблици за оценка на отделните телесни признаци, които да се използват в текущата работа на треньорите.

Отделни части от дисертацията са публикувани в 3 статии. Данни за плагиатстване, както и за неправомерно използване на информация от други автори не бяха установени.

Към докторанта имам един въпрос: *Как определяте влиянието на специфичните екологични условия върху СТМ на футболистите и в каква степен това би оказало влияние в процеса на подбор и селекция?*

Заклучение

Направената моделна характеристика на судански футболисти според поста, на които играят е важна придобивка в инструментариума за подбор, селекция и управление на тренировъчния процес. Подобна практическа методика би могла да се реализира и за състезатели от други спортове в Република Судан.

Изложението на докторския труд на Уаил Яхия Мохамед Али е направено с ясен литературен стил и има завършен вид. Докторантът е изпълнил успешно поставената цел и задачи. Това, както и казаното по-горе ми дава основание да да предложа на Уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Уаил Яхия Мохамед Али, в професионално направление 7.5. Здравни грижи, докторска програма „Уелнес – промоция на здравето“.

Изготвил становището:

/доц. д-р Евелина Милошова, доктор/

STATEMENT

By Assoc. Prof. Evelina Miloshova, MD, Ph.D.

On the Ph.D. thesis:

**“Morphological characteristics of elite soccer players
from the Republic of Sudan”**

Author: Waeil Yahya Muhamed Ali

For awarding Ph.D. - scientific and educational degree

In higher education area 7. Health and sports,

Professional field 7.5. Health care,

Ph.D. program “Wellness - health promotion”

Scientific Supervisor: Prof. Maria Toteva, MD, D.Sc.

The actuality of the scientific study

The modern sport requires the participation of the most prepared athletes, both functionally and morphologically, and best selected. The body structure, which is genetically determined, but is also greatly influenced by training loads, has long been established that is the basis of the development and improvement of motor skills. The initial selection is almost entirely based on the morphological features, but the subsequent selection is already aimed at the demonstrated motor skills and their interrelationship with the changed body composition as a training adaptation.

Soccer is a favorite game of millions of people on earth. Maintaining high interest in the various championships also requires offering high-quality play on the field. Sports selection in football is ruthless. Each country selects its best players to represent it at the major soccer forums.

From this point of view, as a current topic, studying the morphology of elite football players from the Republic of Sudan, depending on the positions they play, will contribute to the development of this popular sport from the stage of selection to the maximum sport's improvement.

Structure of the dissertation

The thesis is developed in a volume of 148 standard typewritten pages, including a bibliography of 177 sources - 40 in Cyrillic and 137 in Latin. The work is richly illustrated with 15 figures and diagrams, as well as 34 tables.

The dissertation is structured according to a standard model - an introduction and three chapters. The first chapter includes a literature review, which examines the issues related to sports morphology, the specific methods for its research, and some features of the development of football in the Republic of Sudan. The literature review ends with a logically derived scientific hypothesis.

In the second chapter, the purpose, tasks, and methodology of the study are presented. The third chapter is dedicated to the results obtained, their analysis, and discussion in different contexts.

A detailed literature review shows the author's skill to handle references. A brief history of the development of football in the Republic of Sudan is presented, as well as the influence of the specific climate-geographical conditions on the morphology of Sudanese football players. The issue of the relationship between body structure and physical performance is examined in particular detail, and the various methods for evaluating the athletes' morphology are also presented.

The goal and following tasks are formulated precisely and clearly. In detail is presented the methodology of the conducted research - measurement of a large number of anthropometric characteristics according to Martin R. & Saller K. method, determination of the components of body composition (BC) and somatotype. The mathematical and statistical methods used to present the results are presented also in detail.

Research organization and results

The study involved 202 elite football players from the "A" Professional Football League of the Republic of Sudan and was conducted from 2018-2019.

According to the playing positions of athletes, the results are presented, comprehensively analyzed, statistically processed, and visually demonstrated in tables and graphs.

Significant differences in the morphology (about the anthropometric characteristics and BC) of the goalkeepers compared to other positions players are shown in general, but there are no such differences in terms of the somatotype.

I consider it unsuccessful to compare the anthropometric characteristics of the studied soccer players with values characteristic of the Bulgarian population in

the analysis, in the case of present references, describing a similar contingent. Also, a large number of tables do not correspond to the text, or their numbering is confusing.

The thesis ends with 7 formulated conclusions, which prove the fulfillment of the set tasks of the scientific thesis. The contributions of the thesis are indicated, and recommendations are also made for the application of morphological status in the complex criteria by which the selection in soccer in the Republic of Sudan is carried out. As an important practical contribution, the creation of normative tables for the assessment of individual body characteristics to be used in the current work of coaches can be indicated.

Separate parts of the dissertation are published in 3 articles. No evidence of plagiarism or misuse of information by other authors was found.

I have a question: *What is the impact of specific environmental conditions on the BC of soccer players, and would this have an impact on the selection process?*

Conclusion

The model characterization of Sudanese soccer players according to their playing position is an important asset in the toolkit for the selection and management of the training process. A similar practical methodology could be implemented for athletes from other sports in the Republic of Sudan.

The presentation of the Ph.D. thesis of Waeil Yahya Muhamed Ali is made with a clear literary style and has a finished look. The author has completed the set goal and tasks. This, as well as the above, gives me a reason to suggest the Honorable Scientific Jury award Waeil Yahya Muhamed Ali the Ph.D. degree in the field of higher education 7. Health and sports, professional field 7.5. Health care, the Ph.D. program "Wellness - health promotion".

Assoc. Prof. Evelina Miloshova, MD, Ph.D.